

Κυπριακό και ελλαδική διανόηση: Τι εκόμισαν με την πένα τους εις τον αγώνα οι Έλληνες συγγραφείς. Μια αποτίμηση

Η ανακοίνωση έχει ως στόχο να προσφέρει μια γενική αποτίμηση της εμπλοκής και της θέσης σημαντικών μεσοπολεμικών και μεταπολεμικών Ελλήνων συγγραφέων, διαφορετικών ιδεολογικών και αισθητικών προτιμήσεων. Στο πλαίσιο της εξέτασης αυτής, δεν θα γίνει αναφορά μόνο σε σημαντικά ποιητικά ή πεζά έργα με επίκεντρο την Κύπρο (γνωστά ως επί το πλείστον από την έρευνα ως σήμερα), αλλά και σε δημοσιογραφικά, κριτικά, πολιτικά και άλλα κείμενα Ελλήνων συγγραφέων, δημοσιευμένα στον ημερήσιο ή περιοδικό Τύπο της Ελλάδας, κατά τη δεκαετία του 1950 (με έμφαση, φυσικά, στα χρόνια του Αγώνα), τα οποία αναπτύσσουν μεταξύ τους έναν άλλοτε άμεσο και άλλοτε έμμεσο ή υπαινικτικό διά-λογο. Είναι εντυπωσιακή η διαπλοκή ποικίλων λόγων (discours) γύρω από τον Κυπριακό Αγώνα σε μια ιδιαίτερα φορτισμένη ιστορική συγκυρία τόσο για την Ελλάδα όσο και διεθνώς: ο αλυτρωτισμός, η αναβίωση του μεγαλοϊδεατικού οράματος και η συναφής ρομαντική ρητορική συμπλέουν όχι μόνο με μια επιστροφή και επαναπροβολή της παραδοσιακής συντηρητικής ιδεολογίας (και των ιδανικών της), αλλά τροφοδοτούν και έναν ιδιαίτερα μαχητικό αντιδυτικό και ριζοσπαστικό εθνικό λόγο, τον οποίο προσεταιρίζεται και υιοθετεί μια σημαντική μερίδα της αριστερής διανόησης, στην προσπάθειά της να αναδείξει το ψευδεπίγραφο της "εθνικοφροσύνης" και την επιζήμια για τα εθνικά συμφέροντα στάση και πολιτική των φιλοδυτικών δυνάμεων της χώρας. Είναι η ώρα της ανταπόδοσης από την πλευρά της Αριστεράς των πυρών για τις αποδιδόμενες σε αυτή ευθύνες για τον πρόσφατο Εμφύλιο Πόλεμο και για τις κατηγορίες περί εθνικής "μειοδοσίας" (ιδιαίτερα στην περίπτωση του Μακεδονικού). Παράλληλα, το πνεύμα της κατοχικής Αντίστασης δείχνει να αναζωπυρώνεται στην Κύπρο, έστω και αν πρόκειται για έναν Αγώνα, ο οποίος διεξάγεται εναντίον των πιο παραδοσιακών "συμμάχων" του ελληνισμού υπό την ηγεσία της Εκκλησίας και χωρίς την επίσημη συμπόρευση των πιο "προοδευτικών" δυνάμεων του νησιού, όπως (υποτίθεται ότι) συνέβη με την περίπτωση της Ελλάδας κατά την προηγούμενη δεκαετία. Το ανταποικιοκρατικό κίνημα και το διάχυτο αίτημα για την αυτοδιάθεση των λαών μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο προσθέτει τις δικές του "πινελιές" μέσα στον καμβά αυτών των αντιθετικών λόγων και επιδιώξεων, οι οποίες δεν αφήνουν ασυγκίνητους τους Έλληνες συγγραφείς, αφήνοντας ωστόσο εκτεθειμένους στη δημόσια χλεύη και στην κατακραυγή ένθεν και ένθεν όσους φιλελεύθερους της Γενιάς του Τριάντα (για παράδειγμα, τον Γιώργο Σεφέρη ή τον Γιώργο Θεοτοκά), όπως και τους "επιγόνους" τους (για παράδειγμα, τον Ρόδη Ρούφο)

επιχειρούν να αρθρώσουν τον δικό τους (αντι)λόγο, μακριά από ιδεολογικές ορθοδοξίες και ρητορικές εξάρσεις.